

Yayın Kurulundan

İç denetçiler kurumlarının çalışmalarına katkı sağlamaya yönelik faaliyetlerine devam ediyorlar. Yeni sistemlerin ve kurumların kabul görmesi zaman alıcı olabiliyor. Köklü kurum ve sistemler, toplumun ve geleneksel kamu yönetimi anlayışının içerisinde etkin konumlarını sürdürme konusunda daha rahat olabiliyorlar.

Türk Kamu Yönetimi Sistemi'ne 2000'li yılların başında katılan ve kamu yönetimi reformunun tüm mekanizmalarının işletilmesiyle etkin bir konuma ulaşabilecek olan iç denetim mesleğinin geldiği noktadan memnun olduğumuzu söyleyemiyoruz.

Kamu kurumlarında yerleşmiş bir iç kontrol sistemi göstermek çok zordur. Mevzuata bağlı kalma konusunda son derece hassas olan kamu görevlilerine iç kontrol standartlarını benimsetmek için daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

Kontrol Ortamı Standartları'nın en başında gelen Etik İlkeler bile yeterince bilinmemekte ve işletilememektedir. Ceza Kanunu hükümleri ve disiplin cezaları yanında Etik İlkeler çok önemsenmeyebilmektedir.

İşletmenin fonksiyonlarından birisi olan iç denetim özel sektör için daha kolay kabul edilmiş iken Kamuda yeterince ilgi görmemektedir. Kurumlar alışılmış yönetim ve denetim anlayışı nedeni ile İngiltere ve Kanada gibi ülkelerde başarı ile uygulanan iç denetim sistemine henüz yeterince ayak uyduramamıştır.

Kamu Kurumlarında İç Denetimde Son Durum:

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun getirdiği önemli bir unsurlarından biri uluslararası standartlara uygun iç denetim uygulamalarının kamu yönetimine dahil edilmesidir. 2008 yılından itibaren

kamu idarelerinde yeni iç denetim anlayışı ve yöntemlerinin uygulanmasına başlanmıştır.

Tüm Türkiye'de 2.148 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bunlardan; 30'u genel bütçeli, 69'u özel bütçeli, 2'si sosyal güvenlik kurumu ve 107'si de mahalli idare olmak üzere toplam 208 kamu idaresinde 767 iç denetçi görev yapmaktadır. Atama yapılmayan iç denetçi kadrolarının toplam iç denetçi kadrosu içindeki payı % 65'dir

	Tahsis Edilen İç Denetçi Kadro Sayısı	Atanmış İç Denetçi Sayısı	Dolu Kadroların Toplam Kadroya Oranı
Genel Bütçe	640	211	%33
Özel Bütçe	596	280	%47
Sosyal Güvenlik Kurumları	40	22	%55
Mahalli İdareler	801	254	%32

Tablodan da görülebileceği üzere atanan iç denetçi sayısı yeterli değildir. Bazı idarelerde ise hiç iç denetçi ataması yapılmamıştır. Bu konuda iç denetim açısından örnek olması beklenen Maliye Bakanlığı'na bağlı Gelir İdaresi Başkanlığının durumu özellikle dikkat çekmektedir. Çok sayıda vergi denetimi kökenli iç denetçi adayı olmasına karşın 2007'den bu yana hiç iç denetçi ataması yapılmamıştır.

İngiltere'deki iç denetçi sayıları ile Türkiye'deki iç denetçi sayıları arasında karşılaştırma yapıldığında iç denetçi sayısı açısından yetersizlik daha fazla belli olmaktadır. Türkiye'de Merkezi idarede 500 civarında iç denetçi olmasına karşın İngiltere'de bu sayı 1000 kadardır. Ayrıca bir İngiltere'de birçok kamu kuruluşunda iç denetim hizmetleri dışarıdan satın alınabilmektedir. (Kaldı ki yönetimin büyük ölçüde adem-i merkezîyet ilkesine göre örgütlenmiş olduğu İngiltere'de

yerel idarelerin Türkiye’de merkezi idarenin yürüttüğü birçok fonksiyonu üstlendiği dikkate alınmalıdır.)

Kamu idarelerinde iç denetim birimlerinin uluslararası standartlara uygun bir şekilde faaliyet göstermesinin önündeki önemli bir engel iç denetim faaliyetlerinin planlanmasına bağımsızlık ilkesine uygulanmamasıdır. Bu sorunun arkasında da iç denetimin kamu idarelerinde çok zayıf bir şekilde kurgulanması yatmaktadır.

İç denetimde planlamanın gördüğü işlevi, tıp alanındaki genel sağlık kontrolüne benzetebiliriz. Doktorlar sağlık kontrolü yaparken fiziksel muayene sonuçları ve çalışanın sağlık geçmişi gibi belli kriterleri esas alarak kişinin belli bir risk grubunda olup olmadığını ve kalp, böbrekler gibi hayati organlar için detaylı bir tetkik gerekip gerekmediğini ortaya koyarlar. Bu sağlık kontrolü sonrası bazı bulgulardan hareketle mevcut olduğu düşünülen bir hastalığın, hızlı bir şekilde tedavi gerektiren ölümcül bir hastalık mı yoksa bazı ilaçlarla tedavi edilebilir bir hastalık mı olduğu ancak detaylı tetkikler sonrası belirlenecektir.

Kamu idarelerindeki iç denetim birimleri de yıllık olarak kurumun bütün faaliyetlerini tarayarak riskli oldu-

ğunu belirledikleri alanlarda daha ayrıntılı inceleme yapmak için hazırladıkları planları üst yöneticilere sunmakta ancak birçok üst yönetici iç denetçiler tarafından riskli görülen bu faaliyetlerin denetlenmesini engellemektedirler. Ayrıca ilave tetkikler yapıldıktan sonra da ortaya konan kimi hastalık bulguları da yöneticiler tarafından reddedilmekte ve konuyla ilgili ikinci bir değerlendirme yapılması da kabul edilme-yerek bulguların tamamen unutturulmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir.

Kamu faaliyetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlama, adına çok önemli işlevler görmesi beklenen iç denetim fonksiyonu, özellikle merkezi yönetimde teşkilat kanunlarında iç denetim birimlerinin tanınmaması nedeniyle bugün bürokrasi tarafından cendere altına alınmış ve zayıflatılmıştır. İç denetim birimlerinin kendilerinden beklenen faydayı tüm topluma sunabilmesi için idare içinde konumunun kanunla belirlenmesi ve özellikle planlama alanındaki bağımsızlığın hayati önemi haiz olduğunun özellikle yöneticiler tarafından kabul edilmesi gerekmektedir.

Yayın Kurulundan

*<http://www.idkk.gov.tr/SiteDokumanlari/Faaliyet%20Raporlar%C4%B1/2012KamulcDenetimGenelRaporu.pdf> ilgili tablo sayfa 42’den alınmıştır.

Söz konusu rakam İngiltere Sayıştay’ının Merkezi idaredeki iç denetim konulu raporundan alınmıştır. (sayfa 5) <http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2012/06/121323.pdf>